No 1909 | 1853

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5,00; voor de buitensteden ƒ 6,00; franko door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden*, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG, 4 AUGUSTUS.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 3 Augustus.

Wie het lusten mogt het tal ongerijmdheden en regts ketterijen aan te stippen, waarvan *het voorloopig verslag* der kommissie van rapporteurs op de verdrukkingswet wemelt, zou een boekdeel moeten schrijven. Bepalen we ons tot twee stellingen, die de meening harer voorstanders beheerschen.

1. Eene wet als de onderwerpelijke is *grondwettig*.
2. Ze is *noodzakelijk*.

Voor elk mensch van onbevangen oordeel, die het VIde hoofdstuk der Grondwet in de hand neemt, is het tegendeel waar.

De godsdienstvrijheid, bij dat hoofdstuk den Nederlanders gewaarborgd, kent geene andere beperking dan die der *strafwet* en der *algemeene staatswetten* (art. 164, 169, 170) Reeds deze artikelen, alleen en op zich zelve genomen, weigeren den gewone wetgevers alle bevoegdheid om wetten te maken op dit stuk, in andere woorden, om speciale wetten *ad hoc* tot stand te brengen.

Doch er is meer. ***De Koning***, bij wien de uitvoerende magt berust (art. 54), de Koning waakt, dat alle kerkgenootschappen zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat (art. 169). Aan den Koning, met het uitvoerend gezag bekleed, aan *de uitvoerende magt* derhalve, — *niet* aan de *wetgevende magt*, — is die bevoegdheid en die pligt van te waken opgedragen. De *wetgevende* magt heeft geene de minste roeping, geene zending, geen regt die waakzaamheid zich aan te matigen, noch tusschen die koninklijke [illegible], tusschen dien koninklijken pligt en de [illegible] daarvan zich te werpen, of daaraan hare voorschriften te onderschuiven. Zij is te dien opzigte radikaal onbevoegd; en de heer van Hall door zijne wetsvoordragt randt regtstreeks 's Konings hoogheden en prerogatieven, randt het koninklijk gezag aan, verkort Hoogstdeszelfs uitvoerend gezag, en bindt zijne bevoegdheid, zijn regt, zijnen pligt tot waakzaamheid aan willekeurige regelen, welke de Grondwet in de ondubbelzinnigste bewoordingen wraakt (art. 169, 54). Wanneer de Koning ontwaart, dat leden, van een kerkgenootschap als zoodanig, de strafwet of eene of andere staatswet schenden, vaardigt Hoogstdezelve aan zijnen minister van Justitie bevel uit, om de overtreders te doen vervolgen en het wederregtelijk gepleegde te doen herstellen: geene magt, ook de wetgevende magt niet, vermag zich daarin te mengen of te dien aanzien, den vorst regelen voor te schrijven, om de eenvoudige reden, dat de Grondwet zulks geheel en al, en wel uitsluitend, aan den *Koning* heeft toevertrouwd.

De heer van Hall had evenzeens bij eene wetsvoordragt den Koning kunnen binden in zijn regt tot oorlogsverklaring (art. 56), tot het maken van traktaten (57), het benoemen van ambtenaren (58, 61), het opperbestuur der kolonien (59), het regt van munt (62), en in alle regten en [illegible]heden, Hem, even als het waken op de [illegible] der strafwet en der [illegible] wetten door de kerkgenootschappen, alleen en uitsluitend voorbehouden. De inbreuk op het koninklijk gezag, de ongrondwettigheid en de ongerijmdheid bij gevolg, zouden niet grooter zijn.

Het beruchte wetsontwerp dan ook is met de Grondwet niet te rijmen: het schendt de koninklijke magt, het is met een woord: *ongrondwettig*.

En de *noodzakelijkheid* nu? Al wederom dezelfde dwaling. Het VIde hoofdstuk, zegt men, behelst voorschriften, die door nadere *wettelijke* voorziening moeten in 't leven worden geroepen! Als of niet dat hoofdstuk het in 't leven roepen zijner voorschriften, dat is zijne uitvoering, juist aan de *uitvoerende* magt had opgedragen, door op dit stuk het maken van organieke en ook van sekondaire wetten uit te sluiten, en door niets aan de tusschenkomst der wetgevende magt voor te behouden. *De Koning* beschermt, *de Koning* handhaaft de gelijke aanspraak op het bekleeden van waardigheden, ambten en bedieningen, *de Koning* waakt dat niemand om zijne geloofsbelijdenis in zijne burgerlijke of burgerschapsregten verkort worde. Daartoe is de Koning, door het uitvoerend gezag waarmede HD. bekleed is, allezins bij magte; daartoe is geene wet, welke met het oog op het VIde hoofdstuk, 's Konings magt slechts binden, beperken en hinderen kan, daartoe is de tusschenkomst der wetgevende magt niet benoodigd, ja, daarvan is zij uitgesloten. Hoe kan 't in een onbevooroordeeld brein opkomen, dat tot zulke afwisselende bemoeijingen, bemoeijingen van elken dag en van elk uur, de medewerking der *trage* wetgevende magt zou vereischt wezen, en dat die niet uit den aard der zaak, naar de ingeving van 't gezond verstand en volgens de eerste begrippen omtrent de afscheiding der drie groote staatsmagten, algeheel en uitsluitend zouden voorbehouden wezen aan de *uitvoerende magt*, oneindig aktiever in hare sfeer dan die der wetmaking? De uitvoerende magt alleen is daartoe bekwaam, en door de Grondwet bekwaam gemaakt, onafhankelijk van alle *wetgevende* maatregelen, die hare werking slechts zouden kunnen belemmeren, ongeacht nog de onmogelijkheid, dat laatstgemelde alles voorzien kan, en waarom juist de Grondwet hare tusschenkomst wijsselijk heeft willen uitgesloten hebben.

Maar er ontbreekt dan toch eene wettelijke sanktie aan art. 167, hetwelk de openbare godsdienstoefening beperkt binnen de daartoe bestemde gebouwen, en aan art. 170, wanneer een godsdienstbedienaar een kerkelijk voorschrift, oproer predikende, afkondigen mogt. Het is onze schuld niet, dat een deel van Nederlands wetgevers den *Code Pénal* niet kennen, die toch iets meer verbindend is dan de wet van Germinal. Dat ze zich gerust stellen! Napoleon, *thans* hun wetgever bij voorliefde, dierbaarder dan Justiniaan, Karel de Groote en de vorsten der kapitularien, — Napoleon [illegible] vaderlijke bezorgdheid heeft er in voorzien, en geducht in voorzien. Zij lezen slechts de art. 294, 201—206 van den *Code Pénal*, waar met niets minder tegen de overtredingen van de art. 167 en 170 der Grondwet bedreigd is, dan met geldboete, kerkerstraf, uitbanning, deportatie (de zwaarste straf na die des doods), ja, art. 102 van den *Code Pénal*, waar ter rede is van schavot dood, en hebben dan nog den moed vooruit te stellen, dat er eene wet benoodigd is, om aan de bedoelde voorschriften der grondwet klem te geven. *Ab uno disce omnes.* De wetsvoordragt is alzoo even weinig noodzakelijk, zóó ze grondwettig zijn kon, als ze ongrondwettig is.

Dan, waartoe geredeneerd tegen lieden, welke in art. 164 der Grondwet niets lezen, dan de vrijheid van *gedachte*, die ook in China en Japan vrij is, blootelijk omdat geene menschelijke magt die bedwingen kan, of althans eene loutere vrijheid van *belijdenis*, zonder eenig verband met of betrekking tot de vereeniging der belijders ter gemeenschappelijke godsdienstoefening als genootschap, of beter gezegd als kerk, welke steriele vrijheid van belijdenis in het wezen alléén op die van gedachte nederkomt, en zich daarmede vereenzelvigt? Wat is van eene Grondwet niet te maken, indien het opgaan kan, [illegible] in dien trant uit te leggen? Hetzelfde wat [illegible] den bijbel maakt:

*[illegible] sua dogmata [illegible]
Invenit et pariter dogmata quisque sua.*

Met dat verschil dat wij hier *deliria* in stede van *dogmata* wenschen te lezen. Immers eene wetduiding, welke rede- en regtskunde ter zijde schuift, en de Grondwet tegen hare letter en geest, tegen haren formeelen tekst, naar de grillen van den hartstogt buigt, verdient geen anderen naam dan dien van *uitzinnigheid*.

Het tegenwoordig standpunt

van een deel der Regering, is niet op de plaats waar het behoort.

Een der Koningen van Frankrijk (dus luidt de anekdoot) had zijnen hof-kleerenmaker ontboden, om hem de maat te nemen. Toen de man gekomen was, onderhield hij den Koning over velerlei misbruiken in den staat, die, naar zijn oordeel, zouden weg te nemen zijn, door reglementen, welke hij voorstelde. De Koning riep een zijner pages: »gaat schielijk mijnen kanselier halen, om mij een kleed te meten, want mijn kleedermaker maakt mij reglementen!"

Het is hier te land altijd aangemerkt als een bewijs dat de zaken niet goed gaan, wanneer de vrouw op het kantoor zit, terwijl de man bezig is met de kinderen uit of aan te kleeden, of zich belast met de rol van keuken-piet.

Dit is niet, omdat de vrouw te weinig knapheid voor zaken bezit, of omdat de man de kinderen zoude mishandelen, of te veel uitgeven: o neen; men kan alles leeren! Maar die orde van zaken wordt te regt gewraakt, omdat, het verband verbroken wordende, zeer zeker gewigtige belangen lijden zullen.

En nu ons ministerie! En nu onze Tweede Kamer!

Drie en een halve maand zijn opgenomen in den oceaan der vervlogene tijden: en wat heeft men, ik zeg niet voortgebragt, neen, wat heeft men verrigt, in die kostbare oogenblikken?

Men heeft zich bezig gehouden met allerlei onzin: met dingen die men niet kent, en daarom onmogelijk aan 't regte eind kan vatten. Men tracht onze ministers en Tweede Kamer te promoveeren tot eene protestantsche synode, die een reglement zal maken voor de Katholieke Kerk: waarom benoemt men ook niet een predikant tot generalissimus der armée en een anderen tot opper-admiraal, of tot gouverneur eener kolonie?

Maar, zoo men bij ons, noch in het ministerie, noch in de vertegenwoordiging, Bisschoppen of Predikanten duldt, wat beteekent het dan, dat men de vertegenwoordigende Regering een koncilie of een synode wil doen naäpen? Dat is verwarring van denkbeelden en van zaken.

Voorshands maken wij, kathechizeerende Hollanders ons belagchelijk bij den Buitenlander. In Frankrijk onder anderen, is [illegible] *Journal des Debats*. Men noemt, wat thans gebeurt, dwaasheid. En inderdaad, als zoodanige afwijking van gezonden zin zich duurzaam vertoont bij de individuën, dan denken de nabestaanden reeds aan Prof. Schröder van der Kolk, of aan inrigtingen als op Meerenberg of te Gheel.

Of is het iets degelijks, als men van April tot nu toe, ernstig en pijnlijk is bezig geweest, om voor den dag te brengen, dat aldus redeneert:

»Een Aartsbisschop van Utrecht, die na zijne benoeming terstond daarvan kennis geeft aan den Paus, met bede om erkend te worden, doch nimmer erkend wordt, is getolereerd: een Aartsbisschop daarentegen, benoemd door den Paus, is het niet. En al is de man vrij, Nederlander, trouw in het betalen aan het land, nooit om bankroet, fraude of iets dergelijks, aan de infameerende straffen of het toezigt der hooge politie onderworpen geweest, hij zal niet mogen komen waar hij wil, omdat er onder de Protestanten een oproerig en onrustig volk is, waartegen wij niet goedvinden, hem bescherming te verleenen;" enz. enz. enz.

Al zulken onzin brengt men voort, als men ambten daarstelt tot welke men niet is geroepen, en voor welke men niet uit de penningen der belastingschuldigen betaald wordt.

Het zoude, waarachtig, wel zoo goed zijn, als men de Bisschoppen liet wonen waar zij 't noodig achten, en doen wat hun ambt medebrengt: — middelerwijl het ministerie en de Tweede Kamer hun kostelijken tijd wijden aan 's lands belangen, die noch de Bisschoppen noch de Predikanten geroepen zijn te besturen.

Die belangen zijn vele; wij zullen er slechts enkele noemen: de vermindering der belastingen, den vrijhandel, de spoorlijnen, de kanalen, enz.

Waarom zoude men zich niet kunnen toeleggen op de vermindering van den rente standaart, door te beginnen met die der 4 pCt. Werkelijke Schuld, met het uitzigt op verdere vermindering? Van de, onder het vorig ministerie aangenomen konversie is geen spraak meer.

Welligt ware ook de armen-wet, (betere redaktie), tot een onderwerp van overweging te maken; daardoor zoude men de kwistige aanwending der Landspenningen, van welke men toch meer uitdeelde en geen eigenaar is, kunnen voorkomen, en de opcenten welligt verminderen.

B. v. zoo konde men het [illegible] Veenhuizen bestaat; [illegible]

Daartoe, dat is om onzen natuurgenoot van betere voeding en verzorging te voorzien, konde welligt een deel strekken van datgene, wat te veel wordt gegeven aan sommige diakonien, ter overloyale betaling der administratien.

En zoo zoude men al verder en verder komen, en hier en daar besparende, het hoofd kunnen bieden aan den vijand, die ons dreigt te vernielen, en daardoor de konkurrentie met den vreemde zoo moeijelijk maakt, dat wij, door het behoud der hooge lasten, gevaar loopen van het verlies des onontbeerlijken vrijhandels.

Die vijand, tevens de mildste bronader van ons bestaan, is het water. Om dien vijand te bedwingen, waren en zijn nog bovenmatige lasten over dit volk omgeslagen; daarvoor oogsten wij, 't is waar, bij den vreemde eene hulde die waarlijk nationaal is; maar hoe welverdiend deze moge zijn, men kan er niet mede betalen. 't Is voor onze gestudeerde tijden wel jammer; te meer, daar de lof dien wij ons zelven zouden geven, stellig niet beneden de waarde der zaak bleef. Om nu dien watervijand in bedwang te houden, om den grooten rentelast het hoofd te bieden, om in een land waar dien ten gevolge om de dure waterwerken, het leven duurder is dan elders, handel, scheepvaart, fabrieken, landbouw, naijver der strijdige belangen, bevordering der algemeene en zoo vele dergelijke zaken, in het groot te overzien, daartoe zijn de Ministerien en de beide Kamers.

Zij zullen dan ook handen vol werk hebben!

Om maar één voorbeeld te noemen: de tabak betaalt in Amsterdam veel minder ongelden dan in Bremen.

Daar nu het buitenland (wat wonder!) beter gediend is met geringe, dan met hooge ongelden, zoo verloopt in dergelijke omstandigheden de handel, daardoor geraken velen zonder brood. Wat moet er gedaan worden om zoo veel mogelijk te herstellen, en verder te voorkomen?

Nog iets: de aardappel-ziekte breidt zich uit, de druivenziekte dreigt het westland met onberekenbare schade; de granen stijgen; bij de veeziekte voegt zich die der varkens. De groote schaden der landbouwers en eigenaars zijn den bewoners van steden eene oorzaak van ontbering, lijden en gebrek; zij kunnen zelfs daardoor tot ziekten aanleiding geven. Wat hulp? Zal het tarief den landbouw begunstigen, of zullen de lasten verminderd worden?

Eilieve! wat vragen zijn dat! die dingen waren goed voor materialisten, voor Thorbecke, b. v. maar thans heeft men wat anders te doen: men is in de katechisatie!

En als gij mij komt spreken over de handelssteden, Amsterdam en Rotterdam b. v., dan verwijs ik u naar D°. ter Haar, dat is een man die 't weet! De handel kan wel wachten; eerst katechiseren, want de Kamers, onder den invloed van nationaal Nederlandschen kerkelijken zin, zijn tot dat einde geïnfluenceerd; niet om over handel, fabrieken, landbouw, armoede, belastingen, budget en dergelijke, wel is waar Nederlandsche, maar toch aardsche, stoffelijke, belangen te delibereren. Nogmaals, vraag het D°. ter Haar, en zoo gij wilt, ook prof. Vreede!

Hetgeen is te voorschijn gebragt (afgewerkt nog niet) is, in Nationaal-Nederlandsch-kerkelijken zin, van hoogere orde. Het is ook al een eind op weg, en zal zijn geld wel waard zijn. Laat ons voor een oogenblik eens materieel zijn, en rekenen:

Van de ontbinding der Kamers, 19 April, tot heden, zijn: 16 weken, of 112 dagen.

De bezoldiging der ministers is in 112 dagen: ƒ25,644

De indemnisittatie der Tweede Kamerleden ƒ41,820

Wij bekomen derhalve voor die 112 dagen het bedrag van 67,464 Nederlandsche guldens.

Daarbij komen nog kleinigheden, b. v. de ambassade van een der ministers naar Rome, met de annexen; ten ware die uit de homogeene kas des ministers werd te goed gedaan.

Als nu de mannen, die met de zaak bekend, en handelbaar als 't behoort (behalve voor dagbladschrijvers) op den tweeden Pinksterdag van den kansel bekomen zijn, hunne synodale taak in nationaal-Nederlandsch-kerkelijken zin niet knap en vlug afwerken, dan kan het nog enkele guldens kosten, maar 't zal fraai zijn! En dan komen de stoffelijke belangen der Nederlanden, waarvoor altoos tijd genoeg zal overschieten.

Een in vele opzigten zeer merkwaardig werk ziet dezer dagen het licht: een werk, dat aan de opmerkzaamheid der onafhankelijke pers niet ontsnappen mag. Haar stilzwijgen daarover zou tegen haar getuigen. Het zou haar onder de verdenking brengen, van in te stemmen met de hartstogtelijk uitgebragte smaadredenen, waarmede dat werk door den *Nederlander*, nu eenige maanden geleden, begroet is geworden; het zou haar onder de verdenking brengen, dat zij den pligt miskent om, naar eigen, de nagedachtenis te huldigen van een van Nederland's verdienstelijkste mannen, van hem, die tot het herstel van 's lands onafhankelijkheid, met Hogendorp en Limburg Stirum, het meest heeft bijgedragen, die zich, zijn leven lang, den trouwsten vriend van het regerend stamhuis betoonde, doch wiens groote verdiensten en wijze raadgevingen te vaak, helaas! bij zijn leven miskend zijn geworden.

Niet dat wij partij zouden willen trekken voor den ganschen inhoud der *Gedenkschriften van den Graaf van der Duyn en van den baron van der Capellen, bijeengezameld, gerangschikt en uitgegeven door hunnen vriend, baron C. T. Sirtema van Grovestins* — een ieder heeft gevoeld dat wij van dit werk spreken willen: menige plaats heeft ons gehinderd om de heftigheid der daarin uitgesproken oordeelvellingen en om de vaak min voegzame wijze, waarop in die *Gedenkschriften* over de hoogste staatspersonen gehandeld wordt. Wij weten wel dat veel ter verontschuldiging van die, reeds terstond door ons gereleveerde gebreken zou kunnen aangevoerd worden: het beleedigd gevoel van hen, die tot de zamenstelling der *Gedenkschriften* hebben bijgedragen en die zoo gestadig en zoo onverdiend miskend zijn geworden, sprak zich het natuurlijkst uit, hetzij op ironischen, hetzij op verbolgen toon. Voor ons echter, wij zouden gaarne hebben gezien, dat de auteurs der *Gedenkschriften* de *natuurlijke* opwellingen des gemoeds meer hadden weten te bedwingen; dat zij nimmer den eerbied, aan den drager van het koningschap verschuldigd, in het minst uit het oog verloren hadden; dat zij minder den schijn op zich hadden geladen, van wel eens aan de inblazingen van den hartstogt het oor te hebben geleend. Het is waar, dat daardoor hun werk wel een ietswes zou gemist hebben van het piquante, van het personeele, waardoor het zich nu onderscheidt en waardoor daaraan een zeer groote opgang gewaarborgd wordt: van den anderen kant is het echter ook waar, dat zoo dat piquante er in mindere mate in werd aangetroffen, het meer als het voortbrengsel van nuchtere beschouwing en van onbevangen oordeel zou aangemerkt worden en bij bezadigde lieden eenen welligt nog dieperen indruk zou te weeg brengen.

Des ondanks evenwel, en ondanks onze overige later mede te deelen aanmerkingen tegen deze en gene afzonderlijke punten daarin behandeld, noemen wij de *Gedenkschriften* een der merkwaardigste werken, welke in den laatsten tijd het licht hebben gezien Dat doen wij om de daarin behandelde onderwerpen, om de personen van hen, door welken die onderwerpen behandeld zijn en om de zeer bijzondere wijze, waarop zij zich van hunne taak hebben kunnen kwijten.

In de *Gedenkschriften* toch wordt besproken dat onderwerp, dat voor alle Nederlanders bij uitnemendheid belangrijk is, de fel bewogen en dikwijls snel afwisselenden toestand van hun vaderland van den tijd, die even de Bataafsche Republiek voorafging, tot het einde van het jaar 1848. De *Gedenkschriften* omvatten dus den tijd der orangistische en patriotsche twisten, der Bataafsche Republiek, des eersten Koningschaps, der inlijving in het Keizerrijk, der restauratie, der vereeniging met België, der afscheiding van België, der abdikatie van Koning Willem I, der troonsbestijging van Koning Willem II en der eerste verheffing tot minister van den heer van Hall en, eindelijk, der Grondwetsherziening van 1848. Alle onderwerpen zoo gewigtig en van zoo hooge beteekenis, dat wij ze slechts te noemen hebben gehad, om een elk te overtuigen van het belang, aan hunne afzonderlijke behandeling verbonden.

Vooral wanneer die behandeling opgedragen is geweest aan de pen van mannen, die met het oog op de gebeurtenissen van dien tijd, van zich zelven getuigen mogen: *quorum pars magna fui.* De aanmerking is dikwijls gemaakt en zij is allezins juist, en wij willen haar dan ook maar als in 't voorbijgaan aanstippen: de gebeurtenissen worden daarom dikwijls uit de geschiedboeken niet dan onnaauwkeurig gekend, omdat deze vaak slechts uit officieele stukken opgemaakt worden en men te schaars in de gelegenheid is tot den grond der dingen door te dringen. Nu zijn de *Gedenkschriften* juist om die reden zoo merkwaardig, omdat zij opgesteld zijn door mannen, die aan vele der daarin besproken gebeurtenissen een groot aandeel hebben gehad of wier maatschappelijk standpunt medebragt, dat de kennis der oorzaken van veel wat plaats greep, hun niet verborgen behoefde te blijven. Veel, zeer veel van wat tot dus verre of raadselachtig of geheel onbekend was, komt alzoo in hun werk aan het licht of wordt daarin volkomen opgehelderd, en niemand, die met geschiedenis zich inlaat, of die, als politiesch mensch, begrijpt dat »in 't Verleden het Heden" zit, mag derhalve daarvan onkundig zijn.

Wat de wijze aangaat, waarop de aanzienlijke auteurs van de *Gedenkschriften* zich van hunne taak gekweten hebben — wij zullen daarover kort zijn. Wij stellen ons voor, enkele plaatsen uit hun werk over te nemen, en zoo zullen onze lezers zelven daarover kunnen oordeelen. Dit slechts merken wij aan, dat daar vele der belangrijkste onderwerpen behandeld zijn naar aanleiding van dagboeken geregeld bijgehouden, men op die wijze met groote naauwkeurigheid vermeld vindt alle daartoe betrekkelijke bijzonderheden, zelfs de zoodanige, die, in schijn minder belangrijk, tot het goed verstand echter van het geheel van groote waarde zijn.

Alvorens tot de behandeling der *Gedenkschriften* zelve over te gaan, deelen wij hier mede wat de baron de Grovestins, aan het slot van zijn *Voorwoord*, over den graaf van der Duyn schrijft:

»Behalve de wijsgeerige lessen van allerlei aard, welke men in de geschriften van den Graaf van der Duyn zal aantreffen, zal men ook daaruit zien, dat het geheele leven van dezen edelen en getrouwen dienaar van het Huis van Oranje eene aaneenschakeling was van bewijzen van gehechtheid aan dit geslacht.

»Men zal daaruit zien, dat hij in 1795 alles opofferde om getrouw te blijven aan zijnen eed aan Prins Willem V; dat hij in 1813 stoutmoedig zijn hoofd op het spel zette, om den zoon van dezen laatsten naar Holland terug te voeren; dat hij in 1830 moedig de inpopulariteit trotseerde, waaronder toen de Prins van Oranje in Nederland gebukt ging, door den terugkeer van den vermoedelijken erfgenaam der kroon naar 's Gravenhage aan te raden en er met klem op aan te dringen, ten einde geene verwijdering tusschen de leden van het Koninklijk gezin te zien ontstaan; dat hij in 1840 eindelijk, trotserende het gevaar om bij Koning Willem I geheel in ongenade te vallen, zich krachtig meende te moeten verzetten tegen diens ontworpen huwelijk, hetwelk in zijn oog slechts nadeelig kon zijn voor de belangen en de populariteit van het Huis van Oranje in Nederland.

»En hoedanig is de belooning geweest van den Graaf van der Duyn voor al deze bewijzen van opregte verknochtheid? Dat hij door Koning Willem I evenzeer gehaat werd, als zijn vriend, de Graaf van Hogendorp. Daarin ligt een nieuw bewijs, dat, wanneer diensten aan grooten bewezen, zekere grens overschrijden, er geenszins erkentelijkheid, maar wel haat door opgewekt wordt, gelijk Tacitus dit met zooveel waarheid aanmerkte: »*Nam beneficia eo usque læta sunt, dum videntur exsolvi posse: ubi multum antevenere, pro gratia odium redditur.* (1)"

De *Univers* heeft eene korrespondentie uit Rome over de Hollandsche quæstie, welke wij in ons volgend Nommer mededeelen. In die korrespondentie wordt berigt dat de heer Lightenvelt Rome heeft verlaten. Dit komt overeen met wat wij lezen in eene korrespondentie aan de *Emancipation Belge:*

»Terwijl de ministers het nieuwe wetsontwerp tegen de Katholieken samenstellen, is de heer Lightenvelt, steeds afwezig. Hij bevindt zich intusschen niet meer te Rome, maar op het oogenblik dat ik u dit schrijf, schept hij een luchtje te Napels. Ziedaar wat in onze staatkundige kringen verhaald wordt, en wat men er verhaalt is volkomen waar. Ik onthou mij van alle aanmerkingen; uwe lezers mogen mijn stilzwijgen aanvullen. 't Is in de tegenwoordige omstandigheden kostelijk zijn tijd besteden, aldus zich te gaan vergewissen of de heer Gudin de middellandsche zee goed op het doek heeft wedergegeven."

Wij hebben reeds met een enkel woord melding gemaakt van het, met veel talent geschreven, en, niet zonder reden, grooten opgang makend werkje van Dr. Fruin: *Het anti-revolutionnaire staatsregt van Mr. Groen van Prinsterer ontvouwd en beoordeeld.* Wij laten uit de inleiding tot dit werkje, hieronder nog eene aanhaling volgen, eene der meest karakteristieke plaatsen, waarin, wat wij de verdiensten en de gebreken van dit werkje achten, op de meest treffende wijze openbaar zijn. Dat wij het geheel met den auteur eens zijn, waar hij betoogt dat het anti-revolutionnaire beginsel in de protestantsche wereldbeschouwing niet past, behoeft naauwelijks gezegd te worden. Hoe Stahl zich ook beijverd moge hebben om de vaststaande stelling aan 't wankelen te brengen, dat Reformatie en Revolutie vruchten zijn van denzelfden bouw, hij is daarin niet geslaagd en nog altijd staat het vast, dat men, zonder de Reformatie te verzaken, niet tegen de Revolutie kan gekeerd zijn; dat deze laatste alleen op katholieken bodem met vrucht kan bestreden worden.

Na dit vooruit gezet te hebben, deelen wij mede wat Dr. Fruin over revolutie en anti-revolutie zegt:

»Wij leven (volgens Groen) in een tijd van revolutionaire beweging, zoo als vroeger nooit gekend is. De revolutie bedreigt niet alleen den bestaanden staat, maar de geheele maatschappij. Ongeloof aan de geopenbaarde godsdienst is haar bron, onbedorvenheid der menschelijke rede haar grondslag, suprematie van den mensch hare leus, verwerping van al wat op traditie steunt haar doel. Op politiek gebied predikt zij souvereiniteit van het volk, op dat der godsdienst atheisme, op dat der zedelijkheid verwerping van de goddelijke wet.

»Al wie, hoe ook gewijzigd en verzwakt, het beginsel aanneemt waarop de geheele revolutieleer berust, noemt Groen *revolutionnair*; die het beginsel en al zijne gevolgtrekkingen verwerpt, noemt hij *antirevolutionnair.*

---

(1) Tacitus, Annal, lib. IV, 18.

De revolutionnaire partij is in ons land de talrijkste, maar ook het meest verdeeld; men kan in haar drie voorname fraktiën onderscheiden: vooreerst de partij van *vooruitgang*, die de volkomen toepassing der revolutie-begrippen in den Staat verlangt; die van *stilstand* of *behoud*, die meent dat men juist ver genoeg gegaan is, en die van *teruggang*, die, zonder het beginsel te verloochenen, toch achteruit wil wijken op den afgeloopen weg. De anti-revolutionnaire partij veroordeelt die wijzigingen der revolutie-leer, alle drie, en sluit al derzelver aanhangers van hare gemeenschap uit; zij verlangt terugkeer tot de beginselen van geloof en staatkunde, die als verouderd, sedert de Fransche revolutie, verlaten zijn.

»Vraagt gij nu wie alzoo volgens Groen, onder de revolutionairen behooren, dan noem ik u — om van landgenooten niet te spreken, dat personeel zou kunnen worden: de vorsten, die Polen verdeeld hebben zoowel als de Fransche Conventie; Napoleon zoowel als Babeuf; Louis Philippe zoowel als Fieschi; Thiers en Guizot zoowel als Ledru-Rollin en Louis Blanc. Gij ziet, in getal hebben de revolutionairen de meerderheid. Men heeft wel eens gespot met de klassifikatie, die zoo verschillende staatslieden onder ééne soort brengt. Maar ten onregte. Even als de alleen-zaligmakende kerk alle andersdenkenden, hoe verschillend ook onderling, onder den algemeenen naam van Protestanten zamenvat, zoo noemt Groen allen, die niet met hem instemmen revolutionair, zonder te beweren dat zij in iets anders overeenkomen, dan daarin, dat zij van hem verschillen. — Napoleon en Proudhon hebben zeker niet veel van elkander — Groen zal het gaarne erkennen — maar zij gelijken evenmin op hem; en dit laatste verschil is hem het alleen wezenlijke.

Met die verdeeling dus in twee partijen kan ik mij wel vereenigen. Maar geenzins met hare namen. Beide namen, revolutionair en anti-revolutionair, vind ik hoogst ongepast. Wien noemen wij in het gewone gebruik revolutionair? Hem, die zijne inzigten en plannen door omwenteling verwezenlijkt wenscht te zien. Doch Groen verstaat er onder iemand, die de begrippen, sedert de omwenteling van 89 in zwang gekomen, toegedaan is, zonder het in het minst te bedoelen, dat hij die door eene omwenteling in werking tracht te brengen. Dusdanig gebruik laat het woord niet toe; wie revolutionair hoort zeggen, denkt aan omwentelingsgezind; en de partij die zoo genoemd wordt, wordt zijdelings en bedekt van revolutionaire neigingen en oogmerken beschuldigd. Men kan in de revolutie tweeërlei afkeuren: vooreerst, de geweldige wijs waarop veranderd is; ten tweede, de verandering zelve, wanneer men die voor geen verbetering houdt. En spreekt het wel van zelf, dat men alleen hen revolutionair mag noemen, die de geweldige wijs der verandering toejuichen; niet hen, die deze ten sterkste afkeuren, maar de verandering toch voor verbetering aanzien.

»Even ongepast voor Groen en zijne vrienden acht ik den naam van anti-revolutionnair. Zijne onbepaaldheid en rekbaarheid maken hem misschien voor een oppositie-leus aannemelijk, maar juist daarom is hij voor wetenschappelijke discussie te eenen male onbruikbaar. Hij leert alleen wat de partij *niet* wil, maar laat ons volstrekt onzeker omtrent hare eigenlijke leer en bedoelingen. Tegenover de moderne (revolutie-)begrippen kan men de meest uiteenloopende stelsels stellen: en, om niet bij het bloot mogelijke te blijven, naast de protestantsche staan de katholieke anti-revolutionairen, die men van dezen wel moet onderscheiden. Wij hebben met de laatstgenoemde het minst te maken; maar op zich zelve beschouwd, is hunne leer veel oorspronkelijker en belangrijker, dan die van Groen en zijn aanhang. De Ultramotanen zijn de echte en oorspronkelijke anti-revolutionairen. Zij hebben het stelsel uitgedacht, en tot in de uiterste gevolgen ontwikkeld. De protestanten, daarentegen hebben het slechts gewijzigd en voor hunne overige leerstellingen van pas gemaakt, niet zonder veel wezenlijks te verwerpen, en veel voortreffelijks te verminken. De oorzaak hiervan is, dat het anti-revolutionaire staatsregt alleen in de katholieke wereldbeschouwing past, maar met de protestantsche denkbeelden en beginselen in onverzoenbaren strijd is.

»Voorloopig doe ik opmerken, dat de anti-revolutionairen bij ons; van alle Protestanten het naast bij het katholieke kerkgeloof blijven staan; dat in Engeland de Puseïsten krypto katholieken, de anti-revolutionairen tevens, zijn; dat in Duitschland de hoofden der partij, Stahl en Leo, zich zoo gunstig over het katholicisme uitlaten, dat onze Roomsche bladen hunne voortreffelijke redevoeringen tot stichting der Nederlandsche Katholieken overnemen; eindelijk dat Bilderdijk met Roomsche denkbeelden zeer besmet was, en dat von Haller, de schrijver der *Restauration der Staatswissenschaft*, geëindigd is met zich tot de katholieke kerk te bekeeren. Ik hoop er telkens op terug te komen, en het kan niet te dikwerf herhaald worden: *als Groen en zijne geloofsgenooten konsequent willen zijn, komen zij, zonder fout, tot* ULTRAMONTANISME."

Het zoude voor de Amsterdamners van belang zijn, te vernemen, of het nieuwe Kerkhof buiten de Willems Poort, weldra gebruikt kan worden, of dat er, tengevolge van onhandigheid in den aanleg, nog altijd wordt begraven in de kerken; iets waartoe de Katholieken, met een *goed aangelegd* eigen kerkhof bezwaard, toch eigentlijk niet meer moesten bijbrengen. De minister van Reenen, met deze aangelegenheid bekend, zoude zich verdienstelijk maken met die vraag tot punt van uitgang te nemen, voor de vermindering van alle vexatien van deze natuur, door het Rijk nog bestaande, en door welken maatregel de belastingschuldigen konden verligt worden.

Eene nieuwe soort van zelf-aanbeveling staat op het punt in Nederland »inheemsch" te worden. Men zet eene zaak op; de onderneming heeft maar een gering succès en dreigt te niet te gaan. Fluks wordt een schrijven gerigt aan het een of ander geheim genootschap, vol pathos en vol onwaarheid, met bede om ondersteuning. Te gelijkertijd schrijft men eene cirkulaire, waar in gescholden wordt op Rome hier, en Rome daar, en op Roomsche konkurrenten en op Roomsche konsumenten. De cirkulaire doet een beroep op..... het godsdienstig gemoed der Predikanten? neen, op het voor het gemoed van velen hunner onverdragelijke, dat alle Katholieken niet van de vrije konkurrentie uitgesloten zijn, en fluks gaat dan die cirkulaire in zee. Met welken uitslag in den regel? Dat, mogelijk veertien dagen lang, diegenen, aan welken zij geadresseerd was, zich het lot van den adressant aantrekken, om hem dan te vergeten, maar dat inmiddels alle regtschapen Protestanten, verontwaardigd over zijne handelwijze, hem hunne begunstiging ontzeggen. Desniettemin gaat men nog voort adressen te verspreiden van de bedoelde soort. Dat van een protestantschen expediteur te Lobith, dezer dagen aan de voornaamste protestantsche handelshuizen en aan vele predikanten te dezer stede verzonden en de onderstaande cirkulaire van orgel-fabriekanten te Leiden strekken daarvan ten blijke. De orgelmakers schrijven aldus:

»*Wel Eerwaarde Heeren!*

»De ondergeteekenden C. F. Weenig Jr. en G. van Leeuwen nemen de vrijheid, met hunne belangen te komen tot de Kerkvoogden der Protestantsche Gemeenten in de Nederlanden, vertrouwende dat zij als huisgenooten des geloofs een geopend oor zullen vinden. Voor acht jaren, na ons in alles wat het vak van Orgel- en Pianomaken betreft bekwaamd te hebben, hebben wij ons te Leyden neêrgezet. Alras mogten wij in onze zaken, die wij zonder kapitaal aanvingen, steunende op den zegen Gods en eene naauwgezette behandeling onzer begunstigers, goede begunstiging ondervinden van de zijde van Roomsch-Katholieke Kerkbesturen en toezegging ontvangen van uitgebreide werken, waardoor wij genoodzaakt waren ruimere lokalen ons aan te schaffen; maar reeds voor enkele jaren, zonder opgave van redenen, werd ons die gunst onttrokken, en met opoffering van hunne zijde geschonken aan Roomsch-Katholieken Confrères in Belgie en hier te lande. Met huivering denken wij aan de toekomst, want door de laatste gebeurtenissen is het wel te denken, dat die enkele Roomsch-Katholieke Kerkbesturen, die aan onze firma nog zijn verbonden ons zullen verlaten, en twee Protestantsche huisvaders zien hunnen geheelen ondergang daardoor te gemoet. De Wel Eerwaarde Heer Inckel, Evang. Luth. Predikant alhier, als afgevaardigde van *Christelyk hulpbetoon*, beval onze firma den leden der algemeene vergadering te Haarlem gehouden aan, wij hebben niet geschroomd aan het Hoofdbestuur dier protestantsche vereeniging de verklaring naar waarheid in te zenden, welke wij met voldoende bewijzen kunnen staven, dat wij, ons vak meester, de grootste werken kunnen ondernemen. Het is op raad van bovengenoemden afgevaardigde, dat wij ons tot u wenden, met de bede, u helpen niet ons, daar Rome ons willekeurig het Brood ontneemt door ons geen werk meer te verleenen, wij beloven u eene naauwgezette en eerlijke bediening; die bede vinde bij u gehoor, wanneer hare vervulling niet ten koste van waardige-protestantsche Orgelmakers zoude wezen, dan vooral bevelen wij ons aan tot het vervaardigen van nieuwe Orgels, het herstellen en onderhouden derzelve; en de aangename overtuiging zal uw deel zijn den ondergang van twee protestantsche gezinnen verhoed te hebben.

»Na onze firma uwer welwillendheid en christelijke liefde te hebben aanbevolen, hebben wij de eer ons te noemen.

»*Wel-Eerwaarde Heeren!*
»UEW. Dw. Dienaren,
»C. F. WEENIG Jr. EN G. VAN LEEUWEN,
»*Orgel-Fabriekanten in Compagnie te Leiden.*"

»LEYDEN, 26 Junij 1853.

Wij ontvangen op het oogenblik de memorie van beantwoording der regering op het voorloopig verslag der kommissie van rapporteurs betrekkelijk de verdrukkings-wet. Wij haasten ons het daarbij gevoegd gewijzigd wetsontwerp te laten volgen en geven de memorie morgen.

Ziehier de wijzigingen in het ontwerp voorgesteld:

»*Considerans*, regel 1 en 2. In plaats van: *noodzakelijk is*, lees: »noodig is eenige".

Art. 1.

»Dit artikel aldus te lezen:

»Alle kerkgenootschappen hebben volkomen vrijheid »alles, wat hunne godsdienst en de uitoefening daarvan in hunnen eigen boezem betreft, te regelen.

»De bepalingen daartoe vastgesteld worden, voor zoo »veel zij niet reeds aan Ons zijn bekend gemaakt, binnen eene maand na de afkondiging dezer wet, door »de bestuurders of hoofden der kerkgenootschappen aan »Ons medegedeeld. Nieuw te maken bepalingen worden »mede vóór of bij het in werking brengen daarvan, »op gelijke wijze ter Onzer kennis gebragt.

»Voor zooveel er zich onder de bepalingen bij dit »artikel bedoeld eenige bevinden, welke de medewerking van het staatsgezag vereischten, wordt die medewerking niet verleend, tenzij de bepaling vooraf door »Ons is goedgekeurd."

Art. 2 vervalt.

Art. 3, 4 en 5 worden Art. 2, 3 en 4.

Art. 6 wordt Art. 5, en luidt aldus:

»Synodale vergaderingen en hoofden, die kerkgenootschappen vertegenwoordigen of besturen, behoeven Onze »goedkeuring op de plaats van vestiging.

»Voor zooveel deze goedkeuring bij de afkondiging »dezer wet nog niet is verleend, wordt, na met hen »gehouden overleg, door Ons, den Raad van State gehoord, over de geschiktheid der aangewezene vestigings»plaats uitspraak gedaan.

»Alleen in het belang der openbare orde en rust en »bij een met redenen omkleed en openbaar gemaakt »Besluit kan eene aangewezen vestigingsplaats als zoodanig door Ons ongeschikt worden verklaard."

Art. 7 wordt Art. 6.

In plaats van *voorgeschreven*, lees: gebruikelijk."

Art. 8 wordt Art. 7, en luidt aldus:

»Elke oprigting of inrigting van een gebouw tot uitoefening van de openbare godsdienst, binnen den afstand »van twee honderd ellen van eene bestaande kerk, vereischt in het belang der openbare orde een onderzoek »omtrent de plaats van vestiging.

»Vóór dat de oprigting of inrigting wordt toegelaten, »wordt daaromtrent door het gemeentebestuur beslist. »Deze beslissing is vatbaar voor een beroep op Gedeputeerde Staten, en bij bezwaar ook tegen de beslissing van deze, wordt hunne uitspraak aan Onze eindbeslissing onderworpen. Het besluit door Ons te nemen, »na den Raad van State te hebben gehoord, wordt met »redenen omkleed en openbaar gemaakt.

»Wanneer de oprigting of inrigting zonder verlof heeft »plaats gehad, wordt het gebouw gesloten."

Art. 9 wordt Art. 8.

Art. 10 wordt Art. 9.

De twee eerste regels aldus te lezen: »Hij die aan »deze wet niet:"

Art. 11 wordt Art. 10.

In plaats van: *de beklaagde behoorlijk gedagvaard*, lees: »overeenkomstig met de bepalingen van art. 854 »van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering."

Art. 12 wordt Art. 11.

Art. 13 wordt Art. 12.

Achter het woord *deuren*, lees: »indien de regter dit »raadzaam oordeelt of de beklaagde het verlangt."

Art. 14 wordt Art. 13.

Art. 15 wordt Art. 14.

Achter het woord *worden*, lees: behoudens het bepaalde in art. 12."

regter, lees: strafregter."

Art. 16 wordt Art. 15.

Wij vernemen heden uit 's Hage, dat hetgeen door onderscheidene bladen is medegedeeld betreffende het aangevraagd en door Z. M. verleend eervol ontslag van den heer Borret, als kommissaris der provincie Noord-Braband, ongegrond is.

Z. M. heeft benoemd tot leden van het kollegie van regenten over het huis van arrest te Eindhoven, Mr. J. B. baron van Hugenpoth tot den Berenclaauw, officier van justitie bij de arr. regtbank aldaar, en Johannes Theodorus Smits, burg. der stad.

HELMOND, 1 Aug. Gisteren morgen ten 10 ure werd de Edel Achtb. Heer Burgemeester F. W. van den Dungen geinformeerd, dat Z. K. H. de Prins van Oranje deze gemeente met een bezoek zoude vereeren. De burgemeester begaf zich op de limite, om Z. K. H. te verwelkomen en te verzoeken, of Z. K. H. ZEd. de eer zoude willen bewijzen het middagmaal bij ZEd. te gebruiken, hetgeen door Z. K. H. welwillend werd aangenomen. Z. K. H. stapte ten 2 ure, vergezeld van Hoogstdeszelfs Gouverneur, aan het Logement van den heer L. J. van Opper af en begaf zich vervolgens naar huize van den heer Burgemeester, terwijl gedurende

het diné de Harmonie *St. Cecilia* zich liet hooren. Na afloop van hetzelve werd Z. K. H. gekomplimenteerd door de Eerwaarde Heeren Pastoor en Kapellanen der R. C. Gemeente, Rectoren der Latijnsche scholen en Predikant der hervormde Gemeente, den Hoog. Wel Geb. Heer Jhr. Hr. C. F. Wesselman van Helmond, de hoog Edel Gestr. Heer F. de Bruijn Lid vande Eerste Kamer der Staten-Generaal en de Edel Groot Achtb. Heer G. J. Coovels Lid der Provinciale Staten van Noord Brabant. Daarna vertoefde Z. K. H. eenige oogenblikken ten huize van de Heeren Coovels en de Bruijn, bezigtigde met veel belangstelling het antieke-Kasteel van Helmond en vertrok vervolgens ten 7 ure naar St. Oedenrode, blijkbaar voldaan over de gulle en hartelijke ontvangst en onder toejuiging der talrijk opgekomen ingezetenen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 1 Augustus. Omtrent de oostersche quæstie leest men in de *Patrie*.

»Heden zijn twee zaken stellig: vooreerst de weigering van Frankrijk en Engeland om in de voorwaarden der schikking, door den heer von Bruck voorgesteld toe te treden; vervolgens de volkomene overeenstemming van Oostenrijk, Frankrijk en Engeland, om gezamenlijk een nieuw voorstel van onderhandeling te doen.

Ten gevolge daarvan moet de oplossing van het Oostersche vraagpunt als aanstaande worden beschouwd. Het is niet een *Ultimatum* dat aan Rusland zal worden gezonden, gelijk de *Siècle* zou willen, het zal een soort van aanzingen zijn, opdat het zich duidelijk verklare en luide zijne bedoelingen te kennen geve. Indien het niet zoekt te veroven, indien het niet wil, gelijk het reeds verklaard heeft, iets tegen de regten der souvereiniteit van den Sultan ondernemen, indien het waarlijk op het behoud van den vrede prijs stelt, het zal dan zulks ten aanzien der gansche wereld, op eene eervolle wijze voor zich zelf, zoowel als voor de mogendheden Bewijzen.

De *Patrie* meldt, vervolgens, dat een nieuw ontwerp van schikking, te Weenen door de Vertegenwoordigers van Frankrijk, Engeland en Oostenrijk bewerkt is geworden. Dat dagblad voegt er bij, dat dit ontwerp van dien aard is, het door Rusland zal kunnen worden aangenomen, en dat in geval van afwijzing, Oostenrijk zich zonder beraad zal paren aan de gouvernementen van [illegible]

De *Morning Herald*, in een artikel over Engelands staatkunde, welke over de Oostersche quæstie niet het minste licht verspreidt, maar het Gouvernement beschuldigt, dat het de eer en de belangen van Engeland aan de heerschzucht van Rusland opoffert, verklaart, dat het onmogelijk is, dat Lord Palmerston langer in de gesteldheid blijve, waarin hij zich bevindt. Zijne kollega's moeten, in de tegenwoordige omstandigheden, niet minder verlangend zijn, van hem bevrijd te worden, dan hij is, om van hen bevrijd te zijn. De *Morning Herald* is innig overtuigd, dat men spoedig eene verandering in den ministerieelen kring te verwachten heeft.

De *Times* zegt niets van het Oostersche vraagpunt, sedert de ontvangst der depeche, die het verschil als vereffend beschouwt. Hij bepaalt zich, heden de Weener depeche weêr te geven, welke meldt, dat de vertegenwoordigers der groote mogendheden de schikking, door den baron von Bruck voorgesteld, aangenomen hebben, en dat, ingevolge de bepalingen, dier schikking, de vloten van Groot-Brittanje en Frankrijk, zich uit de Dardanellen verwijderen en de Russen de Donausche vorstendommen verlaten moeten.

Het *Journal des Débats*, zegt bovendien, naar eene korrespondentie van Konstantinopel, dat vorst Ghika, hospodar van Moldavie, aan het Turksche gouvernement had doen weten, dat hij zich formeel van zijne verpligting jegens de verhevene Porte ontslagen acht en hij voortaan de schatting aan de keizerlijke schatkist verschuldigd, niet zou betalen.

Men wachtte te Konstantinopel, zegt hetzelfde blad, eene gelijke verklaring van wege den Vorst van Wallachije.

De uitslag der overwegingen waartoe die tijding tusschen [illegible]-Pacha en de vertegenwoordigers der groote mogendheden aanleiding heeft gegeven, was bij het vertrek van den [illegible] koerier nog niet bekend.

MADRID, 27 Julij. Er is sprake, dat de generaal de la Pezuela benoemd zal worden tot gouverneur generaal van het eiland Cuba.

— Bij koninklijk dekreet is de kommissie, belast met den verkoop van de nationale [illegible] ontbonden.

DEUTSCHLAND.

BERLIJN, 2 Aug. Uit Petersburg wordt [illegible] dat het Russische kabinet wel het beginsel van de ontworpen schikking van het geschil met Turkije goedkeurt, doch zich met den vorm niet vereenigt.

WEENEN, 31 Julij. De Graaf Ginlay, welke vóór eene maand naar Petersburg is vertrokken met eene speciale zending, wordt eerstdaags alhier terug verwacht.

— De Hertogin van Berry is den 29sten te Triëst aangekomen en naar het meer van Brunn vertrokken.

ITALIE.

Men schrijft uit Turijn, dat aldaar de gezondheidstoestand van den graaf Cavour, president van het Kabinet en minister van Finantien, groote bezorgdheid inboezemt. De geneesheeren vreezen voor eene hersenontsteking.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		2 AUG. 4½ u. gebl.	3 AUG. 4 u.		gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½ pCt.	63 $\frac{13}{16}$	63½	a 63¾	63½
Dito Dito	3	76¼	76⅜		
Dito Dito	4	95½	95 $\frac{3}{16}$	95 $\frac{5}{16}$	95 $\frac{3}{16}$
O. I. Leening 1844	4				
Amortis. Syndic.	3½	[illegible]			
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Rijn-Spoorweg.					
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
BELGIE, Obligatien 1844					
Cert. bij de Belg. Bank.	2½				
Dito bij Rotsch. en Volksv		53	52¾		
FRANKRIJK, Obligatien	3				
SPANJE Nieuwe	1	23⅛	23 $\frac{1}{16}$	23 $\frac{3}{16}$	23 $\frac{1}{16}$
Dito	3				
Dito Binnenl. à 6/m.		43⅛	43	43 $\frac{1}{16}$	43
Coup. Bewijzen.		6⅝	6½	6⅝	6½
Amortisable Schuld		5 $\frac{5}{16}$			
PORTUGAL te Londen	5				
Dito Dito	4	39¼			
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	109	109		
Dito Dito 1828 en 1829		108	108		
Cert. bij d°. 1831 en 1833			98		
Dito	4½		100⅜	100½	
Dito bij *Hope*	4	94⅝	94⅜		
Dito bij *Stieglitz en C°*.		93¼	93		
Dito bij id. 5de Serie	4				
Cert. te Hamburg	5		104⅛		
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito					
POLEN, Certifikaten	4	86⅜	86⅜	86½	
Dito Aand. à fl. 500					
Dito met Lot. » 300					
AMERIKA, Bank-Actiën		4⅝			
PRUISSEN, Aand. met Lot. fl. 50					
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	82½	82⅛	82⅜	
Dito 1847	2½	42½	42 $\frac{7}{16}$		
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Dito 1849	5	[illegible]	[illegible] $\frac{}{16}$	[illegible]	94⅝
Ween. Bank bij *Goll en C°*.					
Dito	4				
Letter B	5	94⅞	94 $\frac{9}{16}$	94 $\frac{11}{16}$	94⅝
Aand. met Loting fl. 500					
Nieuwe dito » 250					
NAPELS, Cert. *Lam en Bouwer*	5 pCt.		98½		
BRAZILIE te Londen 1824	5				
Dito Leening 1843	5				
Dito £ 200					
PERU	4½				
MEXICO Nieuwe	3	26 $\frac{1}{16}$	25⅞	25 $\frac{13}{16}$	25⅝
VENEZUELA à £ 100	3½				
GRENADA à £ 100	2	21⅜			
Dito Uitgestelde		9 $\frac{3}{16}$			
ECUADOR à £ 100		4⅛			

Mexiko onbepaalde 25½, ¾, ½; N. Port. 3 pCt. 38 $\frac{}{16}$, [illegible]

Onze fondsenmarkt verkeerde heden over het geheel in eene flaauwe stemming, door verkooporders welke zoo in Binnenl. als vreemde effekten werden geëffektueerd, op zoo men zegt lager Buitenl. beursnoteringen van heden.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 2 pCt.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 2 Aug. Belg. leen. 2½ pc. 56⅛, 1840/1842 4½ pc. 98; 1848, —; Spanje 1—3 pc. 22⅝; Binnenl. 3 pc. 43⅛; Romeinen 5 pc. 95⅛; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 85⅜.

PARIJS, 2 Aug. Fransche 3 pCt. 78.55; 4½ pCt. 103.50; Spanje 3 pCt. Binnenl. 42¾; id. 1 pCt. 22½; Russen 4½ pCt. 99.

LONDEN, 2 Aug. Cons. kont. 97⅝ a —; op tijd 97⅝ a —; Braz. 101 a 102; 1829/39 — a —; 1852 99½ a 100½; Den. 3 pc. 85½ a 86½; 5 pc. 105¼ a 107; Ecuad. 5⅛ a 5⅜; Gren. 21¼ a 21¾; Uitgest. 9⅛ a 9⅜; Mexiko Nieuwe 26¼ a —; Peru 4½ pc. N. 83 a 85; Uitgest. 58 a 59; Rusl. 1822 5 pc. 117½ a 118½; (N.) 4½ pc. 101 a 101½; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 42¾ a 43¼; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 23⅝ a 23⅜; 3 pc. 47¼ a 47½; Coup. cert. 6⅝ a —; Passive — a —; Holl. 2½ pc. 64¼ a 64¾; id. 4 pc. 97¼ a 98¼; Venez. 37 a 38; Uitg. 15 a 16; Wissel op Amsterdam *f* 11.88¾; Grieken 1824 — a —; 1845 —.

WEENEN, 2 Aug. Met. 5 pc. 93⅜; Bank-Aktien 1400; Wissel op Londen 10.42; Zilver 9⅜.

HANDELSBERIGTEN.

NAJAARS KOFFIJ-VEILINGEN der Nederlandsche Handel Maatschappij in 1853.

Te ROTTERDAM, op Maandag 5 September.
216,793 Balen JAVA KOFFIJ, liggende aldaar.

Te MIDDELBURG, op Dingsdag 13 September.
46,943 Balen JAVA KOFFIJ, liggende aldaar.

Te AMSTERDAM, op Donderdag 8 September.
278,275 Balen JAVA KOFFIJ, liggende aldaar.
[illegible] Dito „ te Dordrecht.
[illegible] Dito „ te Schiedam.

De [illegible]ering, dat zij, vóór hare gewone Voorjaars-Veilingen van 1854, geene andere Koffij dan de bovengemelde partijen aan de markt zal brengen.

De monsters zullen op Dingsdag den 9 Augustus aanstaande verkrijgbaar zijn en de Notitien met de Veilconditien in tijds worden uitgegeven.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 3 Aug. Tarwe weder heden weder hooger gehouden, doch niet veel vraag vindende ging er weinig om; verkocht: 127 ℔ witb. Pools. *f* 355; 127 ℔ bonte dito *f* 350; 121 ℔ Groninger *f* 260; 124 ℔ Vriess. *f* 285.

Rogge op de verhoogde prijzen van gisteren met minder handel, verkocht in Entrepôt: 119 ℔ Archangel *f* 211; in kons. 115 ℔ o. Gedr. *f* 196.

Garst en Haver zonder handel.

Boekweit prijshoudend: 122 ℔ Holst *f* 225; 199 ℔ dito *f* 216; 116 ℔ puike Fransch Vlaamsche *f* 180.

Tegen Maandag aanst. zijn in veiling aangeslagen c. 60 Lt. Sandomir Tarwe 120 ℔.

Op 9 vaten Olie in Oct. ek. 68½; Nov. 69; Dec. 69½; April 69 &. *Raapolie* op 6/w. *f* 37¼; Vliegend *f* 36¼; 1°. Sept. *f* 37[illegible]; Oct. *f* 38⅛; Nov. *f* 38½; Dec. *f* 38¾; Mei ek. *f* 39¼. *Lijnolie* op 6/w *f* 32½; Vliegend *f* 31½. *Hennepolie* op 6/w. *f* 38. *Raapkoeken* per 1040 st. *f* 74, 78. *Lijnkoeken* per 104 st. *f* 10½, [illegible]

ADVERTENTIEN.

Te Amsterdam bij C. [illegible]ENHUYSEN, Drukker [illegible].